40 ommetjes in Midden-Delfland

Routebeschrijvingen en kaarten *van de 40 ommetjes zijn beschikbaar als PDF-bestand en kunnen worden gedownload van de website: www.middendelflandvereniging.nl*

Routes uitgezet door de werkgroep Paden o.a. Jan Tukker, Eef Boeve, Rint de Vries.
Kaartgegevens © OpenStreetMap-auteurs, CC BY-SA
Kaartbewerking en fotografie Henk Groenendaal
Vormgeving Robert Kroon
Druk Stout Grafische Dienstverlening, Vlaardingen

De uitvoering van dit project is mogelijk gemaakt door:

FONDS SCHIEDAM VLAARDINGEN E.O.
Fonds 1818
Loswal "De Bonnen"
recreatieschap MIDDEN DELFLAND

Steun de Midden-Delfland Vereniging

w www.middendelflandvereniging.nl
e secretariaat@middendelflandvereniging.nl
m 06 - 42 10 54 07
f facebook.com/MiddenDelflandV
t twitter.com/MiddenDelflandV

Welkom in Midden-Delfland

Een rijk wandelgebied

Overal is de stad dichtbij, maar toch is Midden-Delfland een prachtig weidegebied met smalle polderweggetjes, omzoomd door fraai begroeide bermen. Met rijen knotwilgen en in het voorjaar het rijk bloeiende fluitenkruid. De polderslootjes vormen kleine natuurgebiedjes op zich. Groene weiden met grazende koeien, verlevendigd door de roep van grutto, tureluur en kievit. Oude boerderijen verscholen in het groen. De afgelopen decennia zijn aan de randen van het open gebied bosjes aangeplant en (natte) natuurgebiedjes gemaakt, waar de zang van rietvogels weerklinkt. Hier is een netwerk van nieuwe wandelpaden ontstaan. Oude dorpskernen, kerken, molens en gemalen, bruggen en heulen, een eeuwenoud slotenpatroon, oude vaarten, dijken en kaden… Een ideale omgeving om te genieten van natuur en cultuur. Om rust en stilte te ervaren tijdens het wandelen van een of meer van deze 40 ommetjes.

1. Woudse Polderroute (4,9 km)
Kenmerkend voor deze route is het dorpje 't Woudt met kerk en pastorie, een rij huizen en drie boerderijen. Het prehistorische grillige krekenpatroon is nog deels zichtbaar in het patroon van de sloten in de polder. Dwars door de polder is in 2005 een dijk aangelegd met als doel een deel van de polder bij extreme regenval als wateropvang te kunnen gebruiken.

2. Woudse Droogmakerijroute (4,5 km)
De Woudse Droogmakerij is een in de negentiende eeuw uitgeveende polder die nu grotendeels als kastuinbouwgebied in gebruik is. De noordrand wordt gevormd door het afwateringskanaal De Zweth. Aan de zuidrand loopt u tussen twee polders met interessante natuurvriendelijke oevers.

3. Waterzuiveringsroute (5,4 km)
De route loopt door een groenzone die is aangelegd rondom de afvalwaterzuivering voor de Haagse regio in de Harnaschpolder. Interessant is de reconstructie van het houtskelet van een huis uit de Nieuwe Steentijd (5300-2000 voor Christus). Op de panelen wordt informatie gegeven over de historische ontwikkeling van de bewoning in dit gebied.

4. Lookwateringroute (4,2 km)
De route loopt om de Harnaschpolder en langs de oude waterloop. De Woudselaan was vroeger een belangrijk kerkenpad en de Harnaschwatering een belangrijke boezemvaart voor het vervoer van groente en fruit. Onderweg zijn nog de vele boogbruggen, tuinderswoningen en -schuren te zien.

5. Voordijkhoornse Polderroute (4,5 km)
De Voordijkhoornse Polder is nu bijna geheel bebouwd; een operatie die al in de zestiger jaren van start ging met de aanleg van de Van Foreestwijk tussen de provinciale weg (Beatrixlaan) en de Teding van Berkhoutlaan. Centraal gelegen is het Hof van Delflandpark, de schooltuinen en de sportvelden. De route loopt rondom de Voordijkhoornse Polder en komt door de dorpskern van Den Hoorn.

6. Tanthofkade–Kerkpolderroute (3,7 km)
Deze route voert door het bos- en recreatiegebied Kerkpolder ten westen van de naoorlogse wijk Buitenhof van Delft. De Tramkade loopt langs de Gaag en heeft bloemrijke bermen. Tegen het einde van de wandeling loopt u op de Tanthofkade die de Kerkpolder scheidt van de Abtwoudse Polder. In vroegere tijd beschermde deze kade de stad Delft tegen het af en toe oprukkende water vanuit het westen.

7. Hodenpijlroute (7,3 km)
U start op het landgoed Op Hodenpijl tussen Schipluiden en Den Hoorn en gaat deels over fietspaden en het onverharde graspad de Voddijk. NB Deze route is tussen half maart en half juli niet toegankelijk vanwege het broedseizoen. Via het centrum van Schipluiden komt u weer terug bij Op Hodenpijl, waar de buitenplaats en het Bezoekerscentrum Midden-Delfland zeker een bezoekje waard zijn.

8. Dorpsroute (9,5 km)
Deze wandeling start in het centrum van Schipluiden en loopt via het Voddijkpad (tussen half maart en half juli niet toegankelijk vanwege het broedseizoen) door de Klaas Engelbrechtpolder. U loopt vervolgens langs de Woudseweg en over de kaden van de Monsterwetering en de Zijde. Een route dwars door het open gebied van Midden-Delfland die eindigt bij restaurant Het Middelpunt met een mooi terras aan het water.

9. Trambrugroute (4,7 km)
Dwars door het oude centrum van Schipluiden loopt u naar het oude jaagpad op de Vlaardingsekade met de Trambrug, molen Korpershoek en het karperbeeld aan de overkant van het water. Over de kade loopt u verder langs het bosje bij de volkstuinen naar de Zouteveenseweg en via het fiets/wandelpad ten oosten van het dorp weer terug naar het centrum.

10. Golfbaanroute (5,4 km)
De Tanthofkade vormde eertijds de grens van de ontginning van de Delftse Schie om het water uit de nog niet ontgonnen Kerkpolder tegen te houden. De Zuidkade vormt de zuidelijke begrenzing van de Kerkpolder. De kades kenmerken zich door een interessante slootbegroeiing; in het voorjaar bloeien de verwilderde narcissen, later in het seizoen grassen, boterbloemen en fluitenkruid. Links in het weiland ligt de Eendenkooi Schipluiden, een rustgebied voor vogels en sinds de jaren zeventig in bezit van Natuurmonumenten. De kooi en het natuurgebied zijn niet toegankelijk voor publiek.

11. Tanthofkaderoute (5,3 km)
De route loopt over een deel van de Tanthofkade dat geheel in open grasland ligt en gaat achter de boerderijen van Abtswoude langs. De kade vormt de landscheiding tussen het West- en Oostland dat zich kenmerkt door ruige plantengroei met grassen, opslag van wilgen en elzen, rietlandjes en kleine plassen met water- en moerasplanten.

12. Abtswoudseparkroute (3,8 km)
Vanaf de rand van Delft loopt u het Abtswoudsepark in, en gaat u daarna door de weilanden, over de Mantjeskade weer terug. Onderweg ziet u een grote diversiteit aan doorzichten naar de polder, maar ook de beslotenheid van het jonge bos. Tussen knooppunt 33 en 24 vindt u het landartobject Moeder Aarde, een heuvelpartij in de vorm van een vrouwenlichaam.

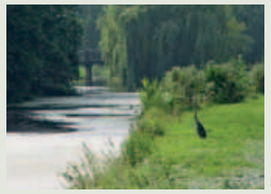

13. Schie / Abtswoudsebosroute (3,8 km)
Vanaf de rand van Delft loopt u het Abtswoudsebos in met doorkijkjes naar de polder en de soms herkenbare oude polderverkaveling. Daarna over de Mantjeskade naar de Delftse Schie, waar u over het jaagpad terug gaat naar het startpunt. Onderweg komt u langs een oud en nieuw gemaal. Het jaagpad werd vroeger gebruikt om met een paard de schepen door de Schie te trekken. Let hierbij vooral op het verschil in relinghoogte van het bruggetje bij het gemaal.

14. Ackerdijk Westroute (2,8 km)
Vanaf de parkeerplaats van de TOP-locatie (Toeristisch Overstap Punt) loopt u door een afwisselend bos- en poldergebied met een boog om World Art Delft (WAD). Het WAD is een kunstcentrum dat een podium biedt aan hedendaagse internationale kunst in al haar vormen. De belevingstuin is zodanig ingericht dat men met alle zintuigen de natuur kan beleven.

15. Boerenlandpad (5,9 km)
Vanaf de parkeerplaats van de TOP-locatie (Toeristisch Overstap Punt) loopt u door een afwisselend bos- en poldergebied met een

boog om World Art Delft (WAD). Het WAD is een kunstcentrum dat een podium biedt aan hedendaagse internationale kunst in al haar vormen. De belevingstuin is zodanig ingericht dat men met alle zintuigen de natuur kan beleven. Ten westen van de A13 loopt u over het boerenpad, door het land van biologisch melkveebedrijf Hoeve Ackerdijk. In het zuidelijk deel vlak bij het plaatsje De Zweth komt u langs een smalle rietstrook.

16. Poldervaartroute (5,5 km)
De Poldervaartroute aan de noordzijde van Schiedam loopt door een afwisselend gebied met elementen als de afgedamde Poldervaart, brede waterpartijen, bosjes en ruige graslanden. Daarnaast komen er vochtige tot natte riet- en moerasvegetaties voor. Het noordelijk gedeelte van de Noord-Kethelpolder is een waardevol weidegebied met broedende weidevogels. Het wordt ook gebruikt door rustende en foeragerende trekvogels.

17. Kerkbuurtroute (4,5 km)
De Kerkbuurtroute is een afwisselende wandeling over paden in de groenstroken van Schiedam, langs kleine en grotere waterpartijen met een interessante plantengroei. Daarnaast loopt de route over enkele asfaltpaden, zandpaden en schelpenpaden door het aangelegde recreatiegebied aan de zuidrand van het open polderlandschap van Midden-Delfland.

18. Nieuwe natuurroute (3,5 km)
De route loopt door een sterk veranderd polderlandschap. Veel graslanden zijn veranderd in een water- en moerasrijkgebied. Het is één van de nieuw ontwikkelde natuurterreinen met bloemrijke graslanden, moeras- en rietlanden en de daarbij behorende vogels. De route loopt deels over verharde wegen, paden en op schelpenpaadjes.

19. Woudwegroute (5,5 km)
De route loopt deels over historische wegen met boerderijen en deels over nieuw aangelegde paden aan de rand van Schiedam en Vlaardingen. Er is zicht op de boerderijen langs de Woudweg, die als alternatieve route aangegeven en te belopen is. De boerderijen liggen op een kreekrug. Kreekruggen komen in Midden-Delfland op verschillende plaatsen voor, het zijn voormalige kreekbeddingen die in de loop van de tijd hoger in het landschap zijn komen te liggen. De bermsloten langs de Woudweg, maar ook de sloten elders langs de route zijn redelijk helder en herbergen verschillende oever- en waterplanten.

20. Oostveenroute (4,9 km)
In het landschap zijn sporen van de eeuwenoude cultuur zichtbaar: licht golvend door de oude kreekruggen, slingerende oude wegen met wilgen omzoomd en oude boerderijen op terpen gebouwd. De A4 heeft

een behoorlijke aanslag gepleegd op dit landschap ondanks zijn verdiepte ligging en het brede aquaduct waarmee de Zweth over de weg is geleid.

21. Vlaardingervaartroute (5 km)
De wandeling voert over de oude trekkade langs de Vlaardingervaart tot vlak bij brasserie Vlietzicht, een oud rustpunt voor de paarden die vroeger de schuiten vooruttrokken. Nu vooral populair bij fietsers, wandelaars en schaatsers. Vervolgens over de Willemoordseweg, een fraai voorbeeld van een klassieke polderweg in Midden-Delfland. Via De Kapel komt u in de Holierhoeksepolder, die in het kader van de compensatie van het natuurverlies door de aanleg van de A4 is omgevormd tot een recreatiegebied met veel wandel- en fietsgelegenheid.

22. Broekpolderroute 1 (5,5 km)
Deze route loopt langs de diervriendelijke oevers van de Vlaardingervaart, langs de jachthavens en door het heringerichte recreatiegebied Broekpolder met zijn ruige natuur.

23. Broekpolderroute 2 (5,4 km)
De tweede Broekpolderroute loopt grotendeels door het natuur- en recreatiegebied dat is ontwikkeld in de met havenslib opgespoten polder waarbij spontane opslag van kruiden, struiken (o.m. vlier) en bomen is ontstaan. De oeverlanden langs de Vlaardingervaart en Boonervliet zijn voedselarm tot matig voedselrijk en rijk aan plantensoorten, zoals moerasrolklaver, brede orchis, echte koekoeksbloem en grote ratelaar.

24. Broekpolderroute 3 (5,5 km)
De route loopt grotendeels door de aangelegde bospercelen, afgewisseld met waterpartijen, bloem- en struikrijke terreingedeelten en over de hoger gelegen dijkjes. Een rustpunt vormt de vogelkijkhut die zicht geeft op de Rijsplasjes en de Aalkeet-Buitenpolder met een rijk vogelleven.

25. Zuidbuurt / Krabbeplasroute (4,2 km)
Deze route loopt door een oud cultuurgebied; de oudste sporen van menselijke bewoning zijn ca. 5000 jaar oud (de "Vlaardingencultuur"). Het licht golvend landschap (ontstaan door de afwisseling van kreekruggen en stroomgeulen) en oude boerderijen op terpen, de slingerende polderwegen duiden op de oude geschiedenis van dit landschap. Onderweg komt u langs een wijnboerderij met wijngaard en iets later een recreatiebos en surfplas.

26. Lickebaertroute (4,9 km)
De Nieuwe Waterweg / Het Scheur is hier de grens van het Midden-Delflandgebied. Het Oeverbos, ooit aangelegd om woningbouw tegen te gaan, wordt nu bedreigd door de

Blankenburgtunnel. In het recreatiegebied is de oude weilandenstructuur van de Aalkeet-Binnenpolder nog te herkennen.

27. Zuidbuurtroute (4,1 km)
Een wandeling door het weide- en recreatiegebied in de Aalkeet-Binnenpolder. U wandelt langs de Boonervliet, een belangrijk ontwateringskanaal voor Midden-Delfland en langs de Boonerlucht, een recreatiegebied bij Maassluis. Verder door het weidelandschap van de AalkeetBinnenpolder en langs de oude bebouwing van de Zuidbuurt, een oude verbindingsweg slingerend over de oude kreekruggen.

28. Vlietenroute (4,2 km)
De Vlietlanden is een laagveengebied met echte ouderwetse Hollandse natuur. Vanwege zijn oorspronkelijk lage ligging is het gebied nooit ingepolderd, waardoor het veen niet is ingeklonken en het inmiddels hoger ligt dan het omringende polderland. De Boonervliet en de Middelvliet zijn belangrijk voor de ontwatering van Midden-Delfland. De Foppenpolder is ontstaan na het graven van de Boonervliet omstreeks 1380. In de zomer vaart voet- en fietspontje De Kwakel tussen plas en Bommeer, met een halte bij eetcafé 't Jachthuis. Vanaf het terras aan het water kijkt u uit over de Vlietlanden.

29. Doelpadroute (5,8 km)
Via de kaden van de Noordvliet, de Middelwatering en over het Doelpad gaat u door

de Commandeurspolder en komt u weer terug in het dorp Maasland. De Kwakelbrug en het Doelpad zijn onderdeel van een voormalig kerkenpad. De naam Commandeurspolder verwijst naar de commanderij van de ridderlijke Duitse Orde, die in 1365 in deze polder is gesticht in Maasland. De orde bezit nog altijd veel land in deze polder.

30. Noordvliet en Duifpolderroute (6 km)
De Noordvliet, de Vlaardingervaart en de Middelwatering vormen aan drie zijden de grens van de Duifpolder. Via de Duifpolderweg wandelt u dwars door de polder, waar u op enkele plaatsen kreekruggen kunt zien waarop een aantal boerderijen is gebouwd. Vanaf de kade van de Vlaardingervaart overziet u aan bijna alle zijden het gehele poldergebied met de daaromheen liggende stedelijke bebouwing. De natte strook aan de linkerkant van het fietspad langs de Noordvliet is in 2015 aangelegd als een extra nat/drasgebied voor ganzen en weidevogels.

31. Trambrug Duifpolderroute (6,1 km)
Vanaf de Trambrug over de Vlaardingervaart heeft u naar rechts uitzicht op de molen Korpershoek en naar links overziet u de Duifpolder. U wandelt over het fietspad op de vroegere trambaan en keert terug naar Schipluiden over de graskade van de Vlaardingervaart.

32. Burgerdijkroute (5,7 km)
Op de grens van het Midden-Delflandgebied, met kassen maar ook met uitzicht over de polder, het recreatiegebied het Kraaienest en de Burgerdijkseweg met enkele oude boerderijen. De buurten heten hier Oostbuurt en de Burgersdijk.

33. Commandeurspolderroute (6,2 km)
Vanaf de kerk van Maasland volgen wij het oude kerkenpad ('Doelpad') naar de Kwakelweg met een kwakel en ophaalbruggen over de Middelwatering. Langs de Maaslandse Dam, waar nieuwe ontwikkelingen in gang zijn gezet, langs de verrassende en soms smalle Commandeurskade. Het woord kwakel of kwakkel is verwant aan "wankel" in de zin van onvast of onbestendig. Kwakels zijn dus van oorsprong wiebelige bruggetjes.

34. Dijkpolderpadroute (6,1 km)
Langs de soms smalle Commandeurskade met enkele statige oude boerderijen en uitzicht op de molens van Maasland, korenmolen De Drie Lelies en de Dijkpoldermolen. Deze laatste molen is in 1718 in gebruik genomen en had lang de grootste vlucht (29,2 m) van alle Nederlandse poldermolens. Vervolgens langs de Westgaag en daarna via het Dijkpolderpad dwars door de polder en langs Klein Huis te Velde.

35. Waterwegroute (5,3 km)
Langs de Nieuwe Waterweg en door het Sterrenbos wandelt u naar de haven van Maassluis en daarna door de oude binnenstad. Hier heeft u gelegenheid om een terrasje te pakken. Het Sleepvaartmuseum in het vroegere stadhuis aan de Hoogstraat is ook een interessante optie.

36. Koningshoekroute (6,7 km)
Over en langs de dijk van de Nieuwe Waterweg wandelt u in de richting van de Oranjeplassen. Dit vogelrijke natuurgebiedje ligt tussen de spoorlijn en de manege, het hek is meestal open en als het niet al te zomers is, een prachtige locatie om even uit te rusten. Zolang de bouw van het woongebied Wilgenrijk nog niet is voltooid, heeft u langs de Weverskade vrij uitzicht over de Dijkpolder.

37. Wilgenrijkroute (8,6 km)
De route loopt voor een groot deel om en door de Dijkpolder. Deze polder is in de 14e eeuw gerealiseerd en heette toen de Ommedijckpolder. Langs de Weverskade ziet u diverse waardevolle en oorspronkelijke boerderijen in een karakteristieke lintbebouwing. Vanuit Maasland loopt u via het Dijkpolderpad (een oud kerkenpad) dwars door de polder met rechts een mooi uitzicht op de molens van Maasland. U komt vlakbij Huis te Velde (nu de Hoefwoning). Hier was voorheen een kasteelerf met een lange laan

naar de Molenweg (nu de parallelweg van de A20).

38. Ackerdijkseplassenroute (6 km)
De route geeft een goed beeld van het natuurgebied waar veel vogels broeden of op hun trektocht foerageren of zelfs overwinteren. Eerst loopt u langs het moerassige deel van het gebied, dan eventjes een wat minder mooi stuk langs de parallelweg langs de A13. Vervolgens over de kade van de Berkelse Zweth met prachtig uitzicht over het hele gebied om weer naar het beginpunt terug te gaan. Op deze route zijn drie uitkijkpunten, eerst een vogelkijkhut dan de uitkijktoren de Tureluur en als laatste een vogelkijkscherm.

39. Polderpadroute (6 km)
Deze route gaat voor een groot deel dwars door de Schieveense polder: gelegen aan de Noordzijde van Rotterdam. Natuurmonumenten en de gemeente Rotterdam maken in deze prachtige polder aantrekkelijke routes voor fietsers en wandelaars. Door de aanleg van natuurlijke oevers en hier en daar drassige percelen krijgen planten en dieren straks meer kans. De Midden Delfland Vereniging heeft er dan weer een mooi Ommetje bij.

40. Noord-Kethelpolderroute (5,6 km)
Langs het fietspad oostelijk van Abtswoude, dat iets verderop overgaat in de Harreweg, heeft u uitzicht op het veenweidegebied van de NoordKethelpolder. Vervolgens loopt u langs de Groeneweg, een doodlopende ontginningsweg, en het pad langs de spoorlijn. Vandaar via de eeuwenoude Mantjeskade dwars door de polder terug naar Abtswoude.